

Особливості змісту професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка (м. Полтава);
Львівський державний університет фізичної культури (м. Львів)*

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі розвитку українського суспільства відбуваються зміни, спрямовані на гуманізацію й демократизацію всіх його соціальних інститутів, у тому числі й вищої професійної освіти. У зв'язку з інтенсифікацією виробництва та зміною функціональних обов'язків фахівців посилюються вимоги до якості підготовки студентів у вищих навчальних закладах, актуальності набуває створення науково обґрунтованої системи формування професіоналів, які здатні творчо працювати в сучасних умовах. Фізичне виховання у вищих навчальних закладах – невід'ємна складова професійної підготовки майбутніх фахівців. Воно спрямоване не лише на формування в студентів знань і вмінь вести здоровий спосіб життя, а й через професійно-прикладну фізичну підготовку – на формування вміння застосовувати фізичні вправи в процесі трудової діяльності, ураховуючи її специфічність.

У зв'язку з розвитком науково-технічного прогресу постійно змінюються вимоги до професійної діяльності вчителя трудового навчання, який затребуваний у суспільстві. На жаль, упродовж двох останніх десятиліть ні особливості професійної діяльності вчителя трудового навчання, ні зміст професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців цього профілю у вищих навчальних закладах не виступали предметом окремих наукових досліджень, що вказує на актуальність таких досліджень.

Зв'язок із науковими планами, темами. Роботу виконано відповідно до теми 3.3. «Сучасні тенденції підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів», зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури та спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Аналіз літературних джерел указує на те, що становлення професіонала – це складний і суперечливий процес, що вимагає великого інтелектуального, емоційного й вольового напруження. У сучасному виробничому процесі змінилися місце та функціональна роль людини.

На думку Е. Ф. Зеєра, у структурі трудових зусиль сучасного спеціаліста високої кваліфікації важливе значення має вміння керувати не лише технікою, а й людьми. Оскільки робота з людьми, керівництво ними втомлюють найбільше, то вимоги до психофізіологічної підготовки майбутніх фахівців (стійкості уваги, швидкості й точності реакції та ін.) важко переоцінити [2].

В. П. Чергінець стверджує, що розвиток суспільства сприяв збільшенню кількості професій, пов'язаних із розумовою працею. Функціональні обов'язки таких спеціалістів не відрізняються яскраво вираженою специфікою праці й вимагають тонших педагогічних дій спрямованої фізичної культури [9].

На думку фахівців, наявна система фізичного виховання студентів не забезпечує професійну готовність випускників до виробничої діяльності та подальшого життя й потребує постійного вдосконалення. Програми навчальної дисципліни «Фізичне виховання» обмежуються загальними рекомендаціями без конкретних моделей режимів розвитку загальних і спеціальних професійних якостей. Як наслідок, більшість випускників вищих навчальних закладів фізично неспроможні якісно працювати з тією ефективністю, якої вимагає сучасне виробництво [6].

Оскільки навчання у вищих навчальних закладах передбачає професійну підготовку студентів, важливого значення набуває їхня професійно-прикладна фізична підготовка. Л. Пилипей зазначає, що в розумінні й використанні поняття «професійно-прикладна фізична підготовка» існують значні розбіжності та виникає багато нез'ясованих питань. Учені, оперуючи цим поняттям як науковою й професійною категорією, поглиблюють дослідження за різними спеціальностями, розробляють ефективні методи підготовки студентів [5].

Зважаючи на сучасний стан наукового обґрунтування процесу професійно-прикладної фізичної підготовленості майбутніх фахівців і необхідність у суттєвому оновленні процесу професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання, не втрачає актуальності визначення особливостей змісту професійно-прикладної фізичної підготовки студентів, які здобувають цю професію.

Мета роботи – удосконалення системи професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання. **Завдання роботи:** 1) проаналізувати шляхи вивчення системи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів; 2) визначити особливості змісту професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання.

Методи та організація дослідження: 1) аналіз та узагальнення літературних джерел й емпіричних даних; 2) аналіз документів; 3) теоретичні методи пізнання (аналізу та синтезу, індукції й дедукції). Для визначення особливостей змісту професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання вивчалися виробничі функції, типові завдання діяльності та вміння, якими повинні володіти випускники вищого навчального закладу відповідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик професійної підготовки студентів, які навчаються в галузі знань 0101 «Педагогічна освіта» за напрямом 6.010104 «Професійна освіта (за профілем)». Профіль дівчат – технологія текстильної та легкої промисловості, а хлопців – технологія обробки дерева та меблевого виробництва.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Професійний розвиток майбутніх фахівців М. А. Альошев розглядає як процес соціалізації людини, спрямований на привласнення нею різних аспектів світу праці, зокрема професійних ролей, мотивації, знань і навичок. Водночас, на думку науковця, соціальні умови праці, її колективний характер висувають високі вимоги до професіонала як до особистості, оскільки виконання різних професійних обов'язків передбачає включення майбутнього фахівця в широку й складну систему виробничих, моральних та інших стосунків. Тому серед провідних завдань системи вищої професійної освіти важливе не лише озброєння студентів системою професійних знань, умінь і навичок, а й формування в них психологічної готовності до спільної трудової діяльності. Оскільки особистісний розвиток людини, порівняно з її професійним розвитком, є об'ємнішим й істотно впливає на другий, то процес професійного становлення студентів М. А. Альошев пов'язує з їхнім розвитком як особистості, а психологічну готовність до професійної діяльності науковець розглядає як рівень розвитку особистості, що є достатнім для успішного освоєння певного виду продуктивної праці [1].

В. П. Чергінець зазначає, що до недавнього часу професійно-прикладна фізична підготовка робітників і спеціалістів передбачала переважно формування професійно важливих фізичних якостей та прикладних рухових умінь, необхідних працівникам в особливих умовах їхньої професійної діяльності. Останні дослідження підтвердили, що в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки успішно формується ще й великий комплекс психофізичних якостей, зокрема психічні та вольові характеристики [6].

В. М. Хомич розглядає професійно-прикладну фізичну підготовку як складову частину (підсистему) фізичного виховання й самовиховання, що найкраще забезпечує формування та вдосконалення фізичних і психофізичних якостей, умінь та навичок, які мають суттєве значення для конкретної професійної діяльності. Науковець вважає, що вдосконалення професійно-прикладної фізичної підготовки студентів можливе за умови розв'язання чотирьох головних завдань: створення професіограми спеціальності за допомогою дослідження змісту й структури професійної діяльності; розробка критеріїв і тестів контролю психофізичного стану студентів для визначення його вихідного рівня; установлення змісту та структури професійно-прикладної фізичної підготовки студентів відповідного профілю; упровадження системи професійного відбору абітурієнтів, які вступають до навчального закладу, з урахуванням вимог до змісту підготовки фахівців [8].

О. Е. Коломійцева стверджує, що професійно-прикладна фізична підготовка дає змогу скоротити термін «адаптації» до професії, підвищити якість навчання, рівень фізичної та розумової працездатності й може служити профілактичним засобом професійних захворювань [3].

За результатами наукових досліджень, В. І. Філінков визначив зовнішні та внутрішні причини неефективного функціонування системи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів. До зовнішніх причин науковцем віднесено такі: відсутність модернізованих навчальних планів, програм гуманізації, індивідуалізації, демократизації системи професійно-прикладної фізичної підготовки, невикористання комп'ютерних технологій, дезінтеграція всієї системи фізичного виховання, недостатня матеріальна база навчального процесу, авторитарний вплив викладачів. Внутрішні причини пов'язано зі станом здоров'я, мотиваційною сферою студентів, а також напруженням навчального процесу, яке викликає негативні реакції організму й формує неприємні відчуття. Невраховання вищевказаного призводить до виснаження адаптаційної енергії студентів [7].

Водночас С. В. Остроушко, досліджуючи зміст професійної діяльності фахівців фінансово-економічного профілю, відзначив основні чинники, що негативно впливають на організм цих фахівців: низька рухова активність (гіподинамія), тривале статичне напруження обмежених м'язів (підтримка

пози сидячи), тривале механічне стискування судин задньої поверхні стегон, переважання дрібних локальних рухів м'язів передпліччя та кисті, високе нервово-емоційне напруження й унаслідок цього – прояв втоми від розумової та, частково, фізичної праці [4].

На підставі вищесказаного можна стверджувати, що науковці мають спільне бачення щодо позитивного впливу професійно-прикладної фізичної підготовки на професійний розвиток майбутніх фахівців, однак розглядають цей педагогічний процес під різним кутом зору. Оскільки одним зі стратегічних напрямів подальшого розвитку вищої освіти в Україні задекларовано гуманістичний і демократичний підходи до навчання студентів, то професійно-прикладна фізична підготовка теж повинна сприяти розвитку особистості майбутніх фахівців. Самостійна робота – обов'язкова організаційна форма навчання у вищій школі, тому засвоєння змісту професійно-прикладної фізичної підготовки неможливе без самонавчання, самовиховання, самовдосконалення. Оскільки умови викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» в більшості вищих навчальних закладів не сприяють розв'язанню поставлених завдань, то й реалізація завдань професійно-прикладної фізичної підготовки буде недостатньою.

Підтримуючи думку В. М. Хомича, вважаємо, що зміст професійно-прикладної фізичної підготовки студентів повинен передбачати особливості їхньої майбутньої професійної діяльності, а точніше – тих професій, які вони можуть обіймати після завершення навчання за певним напрямом підготовки. У зв'язку з цим потрібно проаналізувати освітньо-кваліфікаційні характеристики професійної підготовки студентів, у яких відображено виробничі функції, типові завдання діяльності та вміння випускника вищого навчального закладу.

Отже, у змісті професійно-прикладної фізичної підготовки студентів треба враховувати не стратегічні напрями, організацію та умови навчання у вищому навчальному закладі, а особливості майбутньої професійної діяльності студентів.

Аналіз освітньо-кваліфікаційних характеристик майбутніх учителів трудового навчання дав змогу зосередити увагу на трьох виробничих функціях: проєктивній, технологічній та організаційно-управлінській. Саме вони відображають основу професійно-виробничої діяльності фахівців. Слід відзначити, що предметом професійної діяльності дівчат є вироби з тканини, а хлопців – вироби з деревини.

Вивчаючи особливості вимог до фахівців, які навчаються за різними галузями знань, Л. П. Пилипей систематизував напрями підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах згідно з вимогами до їхньої професійно-прикладної фізичної підготовки в шести групах спеціальностей (інформаційно-логічна, технічна, комунікативна, творчо-образна, екстремальна, природничо-аграрна) [5].

Професійна діяльність учителів трудового навчання, які здійснюють професійну підготовку у вищих навчальних закладах за напрямом «Професійна освіта (за профілями)», віднесена автором до комунікативної групи. Оскільки основа професійної діяльності цих фахівців – педагогічна діяльність, яка передбачає обмін інформацією, то важливе значення в процесі виконання ними професійних функцій має вміння спілкуватися, доступно для сприйняття інших висловити власну думку та правильно зрозуміти слова інших.

В освітньо-кваліфікаційних характеристиках професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання увагу акцентовано на необхідності застосування технічних засобів в процесі навчання учнів. Зокрема, для розв'язання типового завдання проєктування процесів освіти (проєктивна функція) потрібно «володіти основами ефективного використання технічних засобів навчання в навчально-виховному процесі та будувати моделі уроків, де технічні засоби навчання сприяють ефективності засвоєння матеріалу й розвитку учнів». А для виконання типового завдання щодо технології проведення занять (технологічна функція) потрібно «оволодіти методами застосування технічних засобів навчання на різних етапах навчального процесу, формувати навички роботи як із традиційними, так і з новими технічними засобами навчання, уміти використовувати медіатехнології в процесі викладання профільюючих предметів».

Л. П. Пилипей відзначає, що успішність педагогічної діяльності залежить від рівня розвитку у фахівця психічних, моральних, інтегральних та громадянських якостей. Серед психічних якостей важливе значення мають спостережливість, високий обсяг, розподілення й переключення уваги, концентрація та стійкість уваги, короткочасна й довготривала пам'ять, операційне, аналітичне, синтетичне та дедуктивне мислення, словесна й емоційна стійкість, витримка, самовладання, креативність. Серед моральних якостей важливе значення мають тактовність, терпимість до недоліків у людей, уміння слухати та розуміти людей, етичність, чуйність, безкорисливість. Серед інтегральних якостей слід відзначити комунікативність, колективізм, уміння спілкуватися та взаємодіяти; ерудицію, широкий кругозір, урівноваженість, активність, ініціативність, схильність до самоосвіти. Серед гро-

мадянських якостей важливе значення мають оптимізм, безкорисна ініціативність, активність, здатність до самодисципліни й самостійного розвитку, інтерес до здорового способу життя [5].

Слід відзначити, що вчитель трудового навчання тісно співпрацює як з учнівським, так і з педагогічним колективами, які характеризуються великим кількісним складом. Тому належний рівень розвитку в цих фахівців психічних властивостей видається вкрай необхідним.

Відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик підготовки студентів особливістю викладацької діяльності вчителя трудового навчання, на відміну від викладачів інших предметів, є зорієнтованість на створення ним, учнями або в результаті їхньої спільної діяльності проектів, моделей і виробів із тканини, дерева чи інших матеріалів.

Зокрема, для розв'язання типового завдання щодо вдосконалення технологічних процесів виготовлення виробів (технологічна функція) фахівець повинен «уміти складати необхідну форму деталей виробів різних видів, здійснювати практичні роботи з розробки серії моделей на одній конструктивній основі, комплектів виробів, ансамблів та колекцій одягу різноманітних видів (проектів із виготовлення виробів із деревини)». А для розв'язання типового завдання проектування одягу (проективна функція) необхідні такі вміння: «уміти вибирати оптимальні методи моделювання та художнього оздоблення одягу, різних видів одягу й конкретні типи фігур і вміти розробляти й виготовляти моделі та конструкції чоловічого, жіночого й дитячого одягу (моделі та вироби з деревини) різного призначення й асортименту».

Для виконання моделей і проектів виробів із тканини чи дерева фахівець застосовує робочий стіл, папір та олівець. Фізичне навантаження під час виконання цих професійних дій переважно пов'язане із тривалим статичним напруженням м'язів спини й живота для підтримання пози сидіння, а також із дрібними локальними рухами м'язів передпліччя та кисті. Така діяльність характеризується як розумова з частковою фізичною працею, що супроводжується високим нервово-емоційним напруженням [4].

Науковці стверджують, що для успіху в такій діяльності суттєве значення має високий рівень психофізіологічної підготовленості, загальної, статичної, силової витривалості, координації рухів, спритності рук, м'язової чутливості, концентрації й стійкості уваги. При цьому потрібно вдосконалювати функції рухового та зорового аналізаторів, а саме: оптимального зорового розрізнення, силового диференціювання, уміння розслабляти м'язи, оптимізувати стан [5].

Необхідність безпосереднього виготовлення засобів навчання учнів, якими є взірцеві вироби з тканини чи дерева, ставить перед учителями трудового навчання додаткові вимоги до їхньої фізичної підготовки. У дівчат під час вишивання, в'язання, пошиття, а в хлопців під час випилювання лобзиком, випаювання паяльником, різьблення дрібних деталей проявляються статична силова витривалість м'язів тулуба й шиї, м'язова чутливість та диференціювання сили м'язів пальців рук, точність маніпуляції й спритність м'язів кисті та передпліччя, а також зорове розрізнення, концентрація й стійкість уваги. Крім того, під час розпилювання ножівкою дошок і брусків та з'єднання (збивання молотком) елементів виробу з дерева проявляються ще й сила та силова витривалість м'язів верхнього плечового пояса, статична витривалість м'язів ніг.

Зазначені фізичні й психофізіологічні якості також необхідні для успішного розв'язання типового завдання організаційно-управлінської функції – організації роботи швейного (деревообробного) підприємства. Для його виконання вчитель трудового навчання повинен уміти «експлуатувати та обслуговувати навчально-виробниче обладнання».

Аналіз освітньо-кваліфікаційної характеристики вчителя трудового навчання привертає увагу ще до однієї особливості його професійної діяльності, відображеної в проективній функції майбутніх фахівців. Зокрема, для розв'язання типового завдання проектування одягу (виробів із деревини) потрібні такі вміння: «уміти вибирати оптимальні методи моделювання та художнього оздоблення одягу, різних видів одягу на конкретні типи фігур (виробів із деревини)». Зазначені вміння вказують на те, що важливими складниками в професійній діяльності вчителя трудового навчання є творча уява, естетичний смак, уміння поєднувати в одному виробі елементи, що відрізняються за формою та кольором. Уміння творчо мислити й створювати зручні та естетичні вироби потрібно сформулювати і в учнів. Тому вчитель трудового навчання повинен сприяти розвитку в школярів уяви (творчої за характером і технічної за змістом) та естетичних смаків.

Отже, можна виділити такі особливості професійної діяльності вчителя трудового навчання: педагогічна робота, розумова діяльність із частковою фізичною працею й високим нервово-емоційним напруженням, творча та естетична діяльність.

На підставі вищесказаного можна визначити невід'ємні складники змісту професійно-прикладної фізичної підготовки вчителів трудового навчання: знання про закономірності зміни працездатності

вчителя трудового навчання впродовж дня, тижня, року; рухові вміння, пов'язані з маніпулюванням пальцями та кистями рук різними предметами; знання методики й уміння застосовувати фізичні вправи для підвищення працездатності під час праці та в неробочий час; фізичні якості, що мають професійно-прикладне значення, зокрема такі, як сила й силова витривалість м'язів верхнього плечового пояса, силова витривалість м'язів ніг, тулуба та шиї, спритність м'язів кисті й передпліччя; психофізіологічні якості, що мають професійно-прикладне значення, наприклад м'язова чутливість і диференціювання м'язів пальців рук, точність маніпуляції, зорове розрізнення; психічні властивості, що мають професійно-прикладне значення, зокрема спостережливість, обсяг, розподілення й переключення уваги, концентрація та стійкість уваги, короткочасна й довготривала пам'ять, операційне, аналітичне, синтетичне та дедуктивне мислення, творча уява й естетичні смаки; моральні якості, а саме: словесна та емоційна стійкість, тактовність, терпимість до недоліків людей, уміння слухати й розуміти інших, етичність, чуйність; вольові якості, зокрема цілеспрямованість, наполегливість, витримка, самовладання, рішучість, дисциплінованість, самостійність, ретельність; громадянські якості, наприклад комунікативність, взаємодопомога, безкорисливість, урівноваженість, активність, ініціативність, оптимізм, креативність.

Отже, зміст професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання передбачає формування фізкультурних знань, рухових умінь, розвиток фізичних і психофізіологічних якостей, психічних властивостей, виховання моральних, вольових і громадянських якостей, що проявляються в професійній діяльності учителів трудового навчання.

Висновки. На підставі аналізу літературних джерел та власного досвіду викладання виявлено, що в змісті професійно-прикладної фізичної підготовки студентів слід відображати не стратегічні напрями, організацію й умови навчання студентів у вищому навчальному закладі, а особливості майбутньої професійної діяльності студентів.

Визначено такі особливості професійної діяльності вчителя трудового навчання, як педагогічна робота, розумова діяльність із частковою фізичною працею та високим нервово-емоційним напруженням, творча й естетична діяльність.

Установлено особливості змісту професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання, у якому конкретизовано фізкультурні знання та рухові вміння, фізичні й психофізіологічні якості, психічні властивості, моральні, вольові та громадянські якості, що проявляються в професійній діяльності вчителів трудового навчання.

Перспективою подальших досліджень є визначення завдань, засобів та організаційних форм професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання.

Джерела та література

1. Алёшев Н. А. Формирование профессионально значимых качеств у будущих инженеров средствами физкультурно-спортивной деятельности : автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Алёшев Николай Анатольевич. – Йошкар-Ола, 2007. – 20 с.
2. Зеер Э. Ф. Психология профессий : учеб. пособие для вузов / Э. Ф. Зеер. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Академ. проспект ; Фонд «Мир», 2006. – 336 с.
3. Коломійцева О. Е. Оптимізація професійно-прикладної фізичної підготовки студентів гуманітарних середніх навчальних закладів : автореф. дис.... канд. наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фіз. культура, фіз. виховання різних груп населення» / Коломійцева Ольга Едуардівна. – Х., 2006. – 22 с.
4. Остроушко С. В. Профессиональная направленность в физическом воспитании студентов финансово-экономических специальностей : автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры» / Остроушко Сергей Викторович. – Хабаровск, 1999. – 20 с.
5. Пилипей Л. П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів : монографія / Л. П. Пилипей. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 312 с.
6. Раевський Р. До проблеми кадрового забезпечення фізичного виховання студентської молоді / Р. Раевський, С. Канішевський // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми розвитку руху “Спорт для всіх” у контексті авторської інтеграції України». – Тернопіль, 2004. – С. 335–337.
7. Філінков В. І. Система ППФП фахівців машинобудівної промисловості : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 «Фіз. культура, фіз. виховання різних груп населення» ; Львів. держ. ун-т фіз. культури / Філінков Володимир Ілліч. – Львів, 2003. – 24 с.
8. Хомич В. М. Професійно-прикладна фізична підготовка техніків-механіків : автореф. дис.... канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02 «Фіз. культура, фіз. виховання різних груп населення» ; Львів. держ. ун-т фіз. культури / Хомич Віктор Михайлович. – 2009. – 22 с.

9. Чергинец В. П. Формирование профессионально важных качеств у студентов юридических факультетов средствами физической культуры : автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры» / Чергинец Виктор Петрович. – Улан-Удэ, 2004. – 20 с.

Анотації

Актуальним є пошук шляхів удосконалення процесу фізичного виховання студентів через уточнення особливостей професійної діяльності вчителя трудового навчання та конкретизації змісту професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців цього профілю. Завдання роботи: 1) проаналізувати шляхи вивчення системи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів; 2) визначити особливості змісту професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання. Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення; аналіз документів; теоретичні методи пізнання. Вивчалися виробничі функції, типові завдання діяльності й уміння, якими повинні володіти випускники вищого навчального закладу, які навчаються за напрямом 6.010104: Професійна освіта (за профілем). Визначено особливості професійної діяльності вчителя трудового навчання: педагогічна робота, розумова діяльність із частковою фізичною працею та високим нервово-емоційним напруженням, творча й естетична діяльність. Установлено особливості змісту професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання, у якому конкретизовано фізкультурні знання та рухові вміння, фізичні й психофізіологічні якості, психічні властивості, моральні, вольові та громадянські якості, що проявляються в професійній діяльності вчителів трудового навчання.

Ключові слова: професійна діяльність, професійно-прикладна фізична підготовка, зміст, студенти, учитель трудового навчання.

Елена Остапова, Владимир Левкив. Особенности содержания профессионально-прикладной физической подготовки будущих учителей труда. Актуальным является поиск путей усовершенствования процесса физического воспитания студентов через уточнение особенностей профессиональной деятельности учителя труда и конкретизации содержания профессионально-прикладной физической подготовки будущих специалистов этого профиля. Задачи работы: 1) проанализировать пути изучения системы профессионально-прикладной физической подготовки студентов; 2) определить особенности содержания профессионально-прикладной физической подготовки будущих учителей труда. Методы исследования: теоретический анализ и обобщение; анализ документов; теоретические методы познания. Изучались производственные функции, типичные задачи деятельности и умения, которыми должны владеть выпускники высшего учебного заведения, которые учатся по направлению 6.010104: Профессиональное образование (по профилю). Определены особенности профессиональной деятельности учителя труда: педагогическая работа, умственная деятельность с частичным физическим трудом и высоким нервно-эмоциональным напряжением, творческая и эстетическая деятельность. Определены особенности содержания профессионально-прикладной физической подготовки будущих учителей труда, в которой конкретизированы физкультурные знания и двигательные умения, физические и психофизиологические качества, психические свойства, моральные, волевые и гражданские качества, проявляющиеся в профессиональной деятельности учителей труда.

Ключевые слова: профессиональная деятельность, профессионально-прикладная физическая подготовка, содержание, студенты, учитель труда.

Olena Ostapova, Volodymyr Levkiv. Features of Maintenance of the Professionally-Applied Physical Preparation of Future Teachers of Labour Studies. Actual is a search of ways of improvement of process of physical education of students through clarification of features of professional activity of teacher of labour studies and specification of maintenance of the professionally-applied physical preparation of future specialists of this type. Task of work: 1) to analyse the ways of study of the system of the professionally-applied physical preparation of students; 2) to define the features of maintenance of the professionally-applied physical preparation of future teachers of labour studies. Research methods: theoretical analysis and generalization; analysis of documents; theoretical methods of cognition. Productive functions, typical tasks of activity and ability, which the graduating students of higher educational establishment, which study after direction 6.010104 Trade education (on a type), must own, were studied. The features of professional activity of teacher of labour studies are certain: pedagogical work, intellection with partial manual labour and high nervously-emotional tension, creative and aesthetic activity. The features of maintenance of the professionally-applied physical preparation of future teachers of labour studies, athletic knowledge and motive abilities, physical and психофізіологічні internalss, are specified in which, are certain, psychical properties, moral, volitional and civil internalss which show up in professional activity of teachers of labour studies.

Key words: professional activity, professionally-applied physical preparation, maintenance, students, teacher of labour studies.